

KARTA PRZEDMIOTU/SYLABUS

Wydział	Wydział Opieki Zdrowotnej					
Kierunek studiów	Pielęgniarstwo					
Poziom kształcenia	Studia pierwszego stopnia					
Forma studiów	Studia stacjonarne/studia niestacjonarne					
Profil kształcenia	Praktyczny					
Jednostka organizacyjna prowadząca przedmiot	Katedra Pielęgniarstwa					
Moduł / Przedmiot	Nauki w zakresie opieki specjalistycznej					
Przedmiot wyodrębniony w module	Opieka paliatywna					
Język kształcenia	polski					
Status modułu / przedmiotu	Obowiązkowy					
Cykl realizacji przedmiotu	Semestr studiów: VII					
Kod przedmiotu						
Nauczyciel akademicki odpowiedzialny za przedmiot	Dr n. med. Jadwiga Pyszkowska					
Wymiar zajęć						
Zajęcia zorganizowane określone planem studiów, w tym:	Ogółem	Forma zajęć				
		Wykłady	Seminaria	Ćwiczenia	Samokształcenie	Zajęcia praktyczne
	140	30	30	-	40	40
Semestr VII	140	30	30	-	40	40
Bilans nakładu pracy studenta ogółem						
Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta		Wykłady – 30 godzin Seminaria – 30 godzin Zajęcia praktyczne -40 godzin				
Praca własna studenta, w tym samokształcenie		79 godzin				
Łączny nakład pracy studenta		180 godzin				
Punkty ECTS ogółem						
RAZEM	w tym z tytułu:					
	zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studenta		pracy własnej studenta		nakładu pracy studenta związanego z zajęciami o charakterze praktycznym	
6	3,4		2,6		2,7	
Wymagania wstępne i /lub wprowadzające treści kształcenia						
Kształcenie w zakresie Opieki paliatywnej zdefiniowane kartą/sylabusem wymaga poprzedzenia kształcenia treściami wprowadzającymi z zakresu anatomii, fizjologii, patologii, podstaw pielęgniarstwa, chorób wewnętrznych i pielęgniarstwa internistycznego, chirurgii i pielęgniarstwa chirurgicznego.						

neurologii i pielęgniarstwa neurologicznego, pediatrii i pielęgniarstwa pediatrycznego.

Cele i efekty kształcenia

Powiązanie modułu/przedmiotu z kierunkowymi efektami kształcenia	kierunkowe efekty kształcenia
	<p>Po zaliczeniu przedmiotu student:</p> <p>➤ w zakresie wiedzy:</p> <p>D.W4. zna zasady oceny stanu chorego w zależności od wieku;</p> <p>D.W5. zna zasady diagnozowania w pielęgniarstwie internistycznym, geriatrycznym, chirurgicznym, pediatrycznym, neurologicznym, psychiatrycznym, anestezjologicznym, położniczo-ginekologicznym i opiece paliatywnej;</p> <p>D.W6. zna zasady planowania opieki nad chorymi w zależności od wieku i stanu zdrowia;</p> <p>D.W8. charakteryzuje grupy leków i ich działanie na układy i narządy chorego w różnych schorzeniach, w zależności od wieku i stanu zdrowia, z uwzględnieniem działań niepożądanych, interakcji z innymi lekami i dróg podania;</p> <p>D.W9. charakteryzuje techniki i procedury pielęgniarstwa stosowane w opiece nad chorym w zależności od jego wieku i stanu zdrowia;</p> <p>D.W11. różnicuje reakcje chorego na chorobę i hospitalizację w zależności od jego wieku i stanu zdrowia;</p> <p>D.W12. zna rolę pielęgniarki przy przyjęciu chorego do przedsiębiorstwa podmiotu leczniczego w zależności od wieku i stanu zdrowia pacjenta;</p> <p>D.W14. zna swoje zasady organizacji opieki specjalistycznej (geriatrycznej, intensywnej opieki medycznej, neurologicznej, psychiatrycznej, pediatrycznej, internistycznej, chirurgicznej, paliatywnej oraz systemu ratownictwa medycznego w Polsce);</p> <p>D.W50. zna patofizjologię, objawy kliniczne i powikłania chorób nowotworowych;</p> <p>D.W51. zna procedurę postępowania z ciałem pacjenta zmarłego.</p> <p>➤ w zakresie umiejętności:</p> <p>D.U1. gromadzi informacje, formułuje diagnozę pielęgniarstwa, ustala cele i plan opieki, wdraża interwencje pielęgniarstwa oraz dokonuje ewaluacji opieki;</p> <p>D.U4. motywuje chorego i jego opiekunów do wejścia do grup wsparcia społecznego;</p> <p>D.U8. diagnozuje stopień ryzyka rozwoju odleżyn i dokonuje ich klasyfikacji;</p> <p>D.U13. dokumentuje sytuację zdrowotną pacjenta, jej dynamikę zmian i realizowaną opiekę pielęgniarstwa;</p> <p>D.U18. instruuje pacjenta i jego opiekuna w zakresie użytkowania sprzętu pielęgnacyjno-rehabilitacyjnego oraz środków pomocniczych;</p> <p>D.U20. rozpoznaje powikłania leczenia farmakologicznego, dietetycznego, rehabilitacyjnego i leczniczo-pielęgnacyjnego;</p> <p>D.U21. pielęgnuje pacjenta z przetoką, rurką intubacyjną i tracheotomijną;</p> <p>D.U22. prowadzi rozmowę terapeutyczną;</p> <p>D.U26. przekazuje informacje o stanie zdrowia chorego członkom zespołu terapeutycznego;</p> <p>D.U28. prowadzi dokumentację opieki nad chorym: kartę obserwacji, zabiegów pielęgniarstwa i raportów, kartę rejestru zakażeń szpitalnych, profilaktyki i leczenia odleżyn oraz kartę informacyjną z zaleceniami w zakresie samoopieki;</p> <p>D.U29. ocenia poziom bólu, reakcję chorego na ból i nasilenie bólu oraz stosuje postępowanie przeciwbólowe;</p> <p>D.U30. tworzy pacjentowi warunki do godnego umierania;</p> <p>D.U32. dostosowuje interwencje pielęgniarstwa do rodzaju problemów pielęgnacyjnych;</p> <p>D.U33. przygotowuje i podaje leki różnymi drogami, samodzielnie lub na</p>

	<p>zlecenie lekarza.</p> <p>➤ w zakresie kompetencji społecznych:</p> <p>D.K1. szanuje godność i autonomię osób powierzonych opiece;</p> <p>D.K2. systematycznie wzbogaca wiedzę zawodową i kształtuje umiejętności, dążąc do profesjonalizmu;</p> <p>D.K3. przestrzega wartości, powinności i sprawności moralnych w opiece;</p> <p>D.K4. wykazuje odpowiedzialność moralną za człowieka i wykonywanie zadań zawodowych;</p> <p>D.K5. przestrzega praw pacjenta;</p> <p>D.K6. rzetelnie i dokładnie wykonuje powierzone obowiązki zawodowe;</p> <p>D.K7. przestrzega tajemnicy zawodowej;</p> <p>D.K8. współdziała w ramach zespołu interdyscyplinarnego w rozwiązywaniu dylematów etycznych z zachowaniem zasad kodeksu etyki zawodowej;</p> <p>D.K9. jest otwarty na rozwój podmiotowości własnej i pacjenta;</p> <p>D.K10. przejawia empatię w relacji z pacjentem i jego rodziną oraz współpracownikami.</p>	
Cele kształcenia w ramach modułu / przedmiotu	<p>Celem przedmiotu jest opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu Opieki paliatywnej określonych kompetencjami pielęgniarki, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie z teoretycznymi podstawami medycyny i opieki paliatywnej. • Poznanie organizacji i zarządzania w opiece paliatywnej. • Poznanie roli pielęgniarki z łagodzeniu bólu i cierpienia. • Poznanie standardów, procedur stosowanych w opiece nad chorym terminalnie. • Poznanie kompetencji pielęgniarki w leczeniu objawowym w opiece hospicyjnej. • Zapoznanie z problemami psychospołecznymi i socjalnymi chorych, ich rodzin oraz osób sprawujących opiekę. • Poznanie problemów rodziny w terminalnym okresie choroby. • Zapoznanie się z zasadami komunikowania się z chorym i jego rodziną w czasie umierania i po osieroceniu rodziny. • Zapoznanie się z podstawami tanatologii. 	
Szczegółowe modułowe / przedmiotowe efekty kształcenia	Efekty przedmiotowe	Odniesienie do efektów kierunkowych
	EK – 1 potrafi omówić objawy, przyczyny, przebieg, powikłania w omawianych schorzeniach nowotworowych	DW4, DW5, DW8, DW50, DK2
	EK – 2 zna i omawia zasady opieki pielęgniarskiej i procedury obowiązujące w opiece paliatywnej	DW6, DW9, DW51, DK2
	EK – 3 zna i rozumie rolę pielęgniarki wobec pacjenta objętego opieką paliatywną	DW11, DW12, DW14, DW20, DK2
	EK – 4 potrafi zaplanować, przeprowadzić i ocenić działania pielęgniarskie wobec pacjenta w różnym wieku i stanie zdrowia oraz jego rodziny	DU1, DU4, DU8, DU13, DU18, DU20, DU21, DU22, DU28, DU29, DU30, DU32, DU33
	EK – 5 wykazuje umiejętność współpracy z zespołem terapeutycznym, rzetelnie wykonując swoje obowiązki, przestrzegając praw pacjenta i zasad etyki zawodowej	DU26, DK1, DK3, DK4, DK5, DK6, DK7, DK8, DK9, DK10
Metody i narzędzia dydaktyczne kształcenia		
Wykłady	<p>➤ Wykłady informacyjne/ problemowe wsparte prezentacją multimedialną, przeplatane interakcją ze studentami z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją</p>	

		<p>kierowaną.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prezentacje i referaty dotyczące treści kształcenia przeznaczonych do samokształcenia.
Seminaria		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Prelekcje wsparte prezentacją multimedialną, z wykorzystaniem metod aktywizujących, połączone z dyskusją kierowaną. ➤ Tematyczne zajęcia połączone z indywidualnym lub grupowym opracowywaniem tematów związanych z omawianym zakresem tematycznym zajęć, przy możliwości korzystania z literatury. ➤ Prezentacje i referaty dotyczące treści kształcenia przeznaczonych do samokształcenia.
Zajęcia praktyczne		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zajęcia praktyczne w placówce szkoleniowej, instruktaż wstępny, bieżący i końcowy. ➤ Aktywne współuczestnictwo w działaniach zespołu terapeutycznego. ➤ Nabycie, doskonalenie i utrwalenie prawidłowego i samodzielnego wykonywania standardowych procedur pielęgniarских.
Treści programowe kształcenia		
Wymiar zajęć		Zakres treści programowych
Forma	Liczba godzin	
Semestr		VII
Wykłady	30	<p>W1. Opieka paliatywna i hospicyjna: idea i założenia opieki, rys historyczny, filozofia postępowania w opiece paliatywnej. Hospicja domowe i stacjonarne.</p> <p>W2. Organizacja i zarządzanie w opiece paliatywnej. Rola pielęgniarki w komórkach organizacyjnych opieki paliatywnej i hospicyjnej.</p> <p>W3. Ocena jakości opieki hospicyjnej i paliatywnej, ocena jakości pracy pielęgniarской. Satysfakcja z opieki paliatywnej.</p> <p>W4. Okres terminalny - charakterystyka i zadania wobec chorego. Objawy i stany emocjonalne umierających. Ostatnie godziny życia – postępowanie medyczne i niemedyczne.</p> <p>W5. Rola pielęgniarki w opiece nad umierającym. Problemy rodziny w terminalnym okresie choroby. Wsparcie rodziny i osieroconych.</p> <p>W6. Rola pielęgniarki i zasady sprawowania opieki nad chorym w leczeniu objawowym w wybranych chorobach układowych.</p> <p>W7. Ból somatyczny, psychiczny i duchowy - cierpienie totalne. Metody łagodzenia bólu. Rola pielęgniarki w łagodzeniu bólu i cierpienia.</p> <p>W8. Budowanie podmiotowości chorego w okresie terminalnym.</p> <p>W9. Metody poprawy jakości życia chorych.</p> <p>W10. Bioetyczne zasady w Opiece Paliatywnej. Zasady etyki pielęgniarской wobec chorych objętych opieką paliatywną. Zasady odpowiedzialnego i godnego umierania.</p>
Seminaria	30	<p>S1. Psychospołeczne aspekty opieki paliatywnej. Reakcje na sytuację stanu terminalnego. Stres pracy z umierającymi.</p> <p>S2. Rola pielęgniarki w radioterapii i chemioterapii w opiece paliatywnej. Łagodzenie problemów wynikających z radio i chemioterapii.</p> <p>S3. Kompetencje pielęgniarki w wybranych paliatywnych zabiegach</p>

		<p>chirurgicznych i endoskopowych.</p> <p>S4. Specyfika potrzeb chorych w opiece paliatywnej.</p> <p>S5. Zagadnienia społeczno-socjalne. Zasady udzielania pomocy socjalnej. Zakres współpracy pielęgniarki z pracownikiem socjalnym. Rola wolontariatu.</p> <p>S6. Standardy, procedury, wytyczne i schematy postępowania w opiece paliatywnej.</p> <p>S7. Opieka paliatywna nad dziećmi i młodzieżą. Domowa opieka paliatywna nad dziećmi. Zasady etyczne postępowania w pediatrii.</p> <p>S8. Wybrane problemy opieki paliatywnej nad ludźmi w podeszłym wieku.</p> <p>S9. Wieloaspektowość śmierci. Wprowadzenie do tanatologii medycznej.</p> <p>S10. Samokształcenie w opiece paliatywnej. Standardy kształcenia pielęgniarek w opiece paliatywnej.</p>
Zajęcia praktyczne	40	<p>Organizacja i specyfika pracy w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicjum. Zasady współpracy zespołu interdyscyplinarnego.</p> <p>Prowadzenie dokumentacji pielęgniarskiej w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicyjnej.</p> <p>Realizacja standardów opieki pielęgniarskiej wobec chorych terminalnie obowiązujących w oddziale opieki paliatywnej oraz hospicjum.</p> <p>Nawiązanie komunikacji terapeutycznej z chorym, jego rodziną, opiekunami, zespołem terapeutycznym, wybór stylu komunikowania w wsparciu pacjenta i jego rodziny. Towarzyszenie choremu i jego rodzinie w okresie choroby, umierania i śmierci.</p> <p>Pielęgnowanie i sprawowanie opieki nad chorymi w leczeniu objawowym w wybranych chorobach układowych.</p> <p>Diagnozowanie problemów pielęgnacyjnych u pacjenta objętego opieką paliatywną. Formułowanie diagnozy pielęgniarskiej, planowanie opieki, realizacja i ocena opieki pielęgniarskiej.</p> <p>Farmakoterapia bólu i innych objawów somatycznych u chorego cierpiącego (drogi i sposoby podawania leków p/ bólowych oraz innych grup leków). Metody monitorowania skuteczności terapii przeciwbólowej z wykorzystaniem różnych rodzajów skal.</p> <p>Prowadzenie dokumentacji leczenia i monitorowania bólu. Przygotowanie chorego do kontroli bólu (PCA).</p>
Samokształcenie	40	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rola wolontariatu w opiece paliatywnej. 2. Postać Cicely Saunders. 3. Opracowanie procesu pielęgnowania pacjenta z chorobą nowotworową. 4. Postępowanie pielęgniarskie w obrzękach limfatycznych.
Sekwencja zajęć		<p>W1 – W10 S1 – S10</p> <p><i>(Informacja na potrzeby harmonogramu zajęć)</i></p>
Ocenianie i zaliczanie		

Metody weryfikacji efektów kształcenia i kryteria oceny	<p><u>Ocena formująca (OF):</u> Wykłady – student może otrzymać oceny np. za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kolokwia cząstkowe sprawdzające stopień opanowania wiedzy, w tym także wiedzy z tematyki przeznaczonej do samokształcenia • prace i prezentacje przygotowane w ramach pracy własnej (samokształcenia) <p>Seminaria – student może otrzymać oceny np. za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kolokwia cząstkowe sprawdzające stopień opanowania wiedzy, w tym także wiedzy z tematyki przeznaczonej do samokształcenia • prace i prezentacje przygotowane w ramach pracy własnej (samokształcenia) <p>Nauczyciele akademicki prowadzący poszczególne formy zajęć zobowiązani są do wystawienia studentowi co najmniej jednej oceny formującej.</p> <p><u>Ocena podsumowująca (OP):</u> Ocena podsumowująca jest oceną końcową potwierdzającą osiągnięcie przez studenta efektów kształcenia.</p> <p>Ocena podsumowująca jest średnią ważoną ze średniej ważonej ocen formujących oraz średniej ważonej ocen uzyskanych na zaliczeniu końcowym – egzaminie przeprowadzonym w formie pisemnej.</p> <p><u>Ocena formująca (OF):</u> Zajęcia praktyczne – student może otrzymać oceny np. za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kolokwia cząstkowe sprawdzające stopień opanowania wiedzy • aktywny udział w zajęciach • poprawne wykonanie zadań i czynności wynikających z procesu pielęgnowania • opracowanie procesu pielęgnowania wybranego pacjenta <p><u>Ocena podsumowująca (OP):</u> Ocena podsumowująca jest oceną końcową potwierdzającą osiągnięcie przez studenta efektów kształcenia. Ocena podsumowująca jest średnią ważoną ze średniej ważonej ocen formujących.</p>
Sposoby i kryteria weryfikacji i oceny uzyskania przez studentów założonych efektów kształcenia	<p>EK – 1 – zaliczenie pisemne w formie testu EK – 2 – zaliczenie pisemne w formie testu EK – 3 – zaliczenie pisemne w formie testu EK – 4 – ocena z zajęć praktycznych EK – 5 – ocena z zajęć praktycznych</p>
Zasady dopuszczenia do zaliczenia przedmiotu	<p>Student może zostać dopuszczony do zaliczenia końcowego przedmiotu w formie egzaminu jeżeli uzyskał:</p> <p>➤ średnią ważoną ocenę ocen formujących, co najmniej jako ocenę dostateczną (3)</p>
Forma i warunki zaliczenia przedmiotu	<p>Zaliczenie przedmiotu przeprowadzone zostanie w formie:</p> <p>Forma: Zaliczenie z oceną.</p> <p>Zaliczenie przedmiotu przeprowadzone zostanie w formie pisemnej – testu zawierającego 30 pytań sformułowanych w sposób pozwalający na sprawdzenie wiedzy, poziomu zrozumienia, umiejętności analizy, syntezy i rozwiązania problemu z zakresu będącego przedmiotem programu.</p> <p>Przykłady pytań będą udostępnione studentom na pierwszych zajęciach</p>

	<p>przez nauczyciela akademickiego odpowiedzialnego za przedmiot.</p> <p>Warunkiem zaliczenia testu będzie udzielenie poprawnej odpowiedzi na minimum 60% pytań zawartych w teście.</p> <p>Ocena w skali wartościowej określonej regulaminem studiów odniesiona do testu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niedostateczny – ndst. (2) do 59% poprawnych odpowiedzi - dostateczny – dst (3) – od 60% do 67% poprawnych odpowiedzi - dostateczny plus – dst+ (3,5)– od 68% do 75% poprawnych odpowiedzi - dobry – db (4) – od 76% do 85% poprawnych odpowiedzi - dobry plus – db+ (4,5) – od 86% do 92% poprawnych odpowiedzi - bardzo dobry – bdb (5) – od 93% do 100% poprawnych odpowiedzi <p>Warunkiem zaliczenia testu będzie uzyskanie, co najmniej oceny dostatecznej (3) z pytań odniesionych do każdego z efektów kształcenia.</p> <p>Ocena końcowa testu jest średnią ważoną ocen z pytań odniesionych do każdego efektu kształcenia.</p>
Wykaz literatury obowiązującej do zaliczenia przedmiotu	
Literatura podstawowa	<ul style="list-style-type: none"> • Koper A.: Pielęgniarstwo onkologiczne. Podręcznik dla studiów medycznych. PZWL Warszawa 2015 • Koper A., Wrońska I.: Problemy pielęgnacyjne pacjentów z chorobą nowotworową. Wyd. Czelej 2003 • de Walden-Gałuszko K., Kaptacz A.: Pielęgniarstwo opieki paliatywnej. PZWL, Warszawa 2016 • de Walden-Gałuszko K. i Kaptacz A. (red.): Pielęgniarstwo w Opiece Paliatywnej i Hospicyjnej. PZWL, Warszawa 2005. • de Walden-Gałuszko K. (red.): Podstawy opieki paliatywnej. PZWL, Warszawa 2004
Literatura uzupełniająca	<ul style="list-style-type: none"> • Jeziorski A.: Onkologia. Podręcznik dla pielęgniarek. PZWL, Warszawa 2015 • Kübler-Ross E.: Życiodajna śmierć. Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1996. • Kübler-Ross E.: Rozmowy o śmierci i umieraniu. Media Rodzina of Poznań 1998. • Kübler-Ross E.: Śmierć. Ostatni etap rozwoju. MT Biznes Ltd. Warszawa 2008. • de Walden-Gałuszko K.: U kresu: opieka psychopaliatywna, czyli jak pomóc choremu, rodzinie i personelowi medycznemu środkami psychologicznymi. Wyd. Medyczne MAKmed, Gdańsk 1996.
Prawa autorskie	
Prawa autorskie	Wyższa Szkoła Nauk Stosowanych w Rudzie Śląskiej